

**„OVIDIUS” UNIVERSITY OF CONSTANȚA
DOCTORAL SCHOOL OF THEOLOGY
DOCTORAL FIELDS THEOLOGY**

**DOCTORAL THESIS
SUMMARY**

**SCIENTIFIC COORDINATOR,
ARCH. PhD TEODOSIE PETRESCU**

**PhD STUDENT,
ALIN CRISTIAN SCRIDON**

CONSTANȚA, 2014

**„OVIDIUS” UNIVERSITY OF CONSTANȚA
DOCTORAL SCHOOL OF THEOLOGY
DOCTORAL FIELDS THEOLOGY**

**THE NEW TESTAMENT SCHOOL OF
THE HISTORICAL BANAT. 1867-1918**

**Mentalities. Exegetical milestones in Banat.
Historical, socio-cultural and confessional interactions.**

**SCIENTIFIC COORDINATOR,
ARCH. PhD TEODOSIE PETRESCU**

**PhD STUDENT,
ALIN CRISTIAN SCRIDON**

CONSTANȚA, 2014

CONTENT

CONTENT	3
INTRODUCTION. HISTORIOGRAPHICAL REFERENCES. OBJECTIVES	6
CHAPTER I. The research of the New Testament in the historical Banat in the late nineteenth century and early twentieth century	19
I.1. Who had read the Bible in the historical Banat between 1867-1918?	19
I.2. The New Testament highlights in attention of biblical scholars of the historical Banat. Bible in Romanian and dissemination of the New Testament text in Banat	26
I.3. Materials and textbooks used by teachers at the Theological Institute in Arad, Caransebeș and Timisoara. Students examination	36
CAPITOLUL II. Biblical scholars from Caransebes. The New Testament study, a fundamental discipline, in the Theological Institute of Caransebeș	41
II.1. Theological School	41
II.2. Iosif Iuliu Olariu	48
II.2.1. Iosif Olariu – the Father of the New Testament Study in the historical Banat.	48
II.2.2. Biographical elements	50
II.2.3. The exegetical work	76
II.2.3.1. Iuliu Olariu, <i>Manual exegetic la sânta Scriptură a Testamentului nou. Evangheliile după Matei, Marcu și Luca comentate de Iuliu Olariu</i> , volumul I, Sinopticii, Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1894	77
II.2.3.2. Iuliu Olariu, <i>Evanghelia după Ioan explicată de Dr. Iuliu Olariu</i> , Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1897	97
II.2.3.3. Iuliu Olariu, <i>Explicarea Psalmilor din Ceaslov de Dr. Iuliu Olariu</i> , Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1901	103
II.2.3.4. Iuliu Olariu, <i>Epistolele S. Apostol Pavel către Romani, Corinteni, Galateni și Efezeni comentate de Dr. Iosif Olariu, profesor de teologie</i> , Tipografia Diecezană, Karánsebes, 1908	107
II.2.3.5. Iuliu Olariu, <i>Explicarea Epistolelor S. Apostol Pavel către Filipeni, Coloseni, 1. 2. Tesaloniceni, 1. 2. Timotei, Tit, Filimon și Evrei</i> , Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1913	109
II.2.3.6. Iuliu Olariu, <i>Introducere în cărțile sante ale T.V. și N. de Dr. I. Olariu, profesor de teologie</i> , Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1912	112
II.2.3.7. Other works prepared by Iosif Iuliu Olariu outside the biblical range	116

II.2.4. The pastoral activity	123
II.2.5. The death and funerals	145
II.2.6. Iosif Olariu, man of God, man of letters. Press reflections	176
II.3. Petru Barbu	214
II.3.1. Petru Barbu and the spirituality in Banat	214
II.3.2. Professor of Caransebeş Theological Institute	215
II.3.3. Contributions to disseminate New Testament study in the schools from Banat	217
II.3.4. Biblical highlights of the <i>Diocesan Paper</i> (1892-1908)	220
II.3.5. The New Testament exegetical work	222
II.3.5.1. Petru Barbu, <i>Istoria sântă a Testamentului nou</i> , Tipografia diecezană, 1898	222
II.3.5.2. Petru Barbu, <i>Isus Cristos cu cuvintele Sântei Scripturi</i> , Editura proprie – Tipografia Diecesană, Caransebeş, 1902	224
II.3.5.3. Other biblical paperwork	228
II.4. Dimitrie Cioloca	229
II.4.1. Study of the New Testament in the view of Professor Dimitrie Cioloca	229
II.4.2. New Testament publishing activity and promoting cultural activities	235
II.5. Iosif Traian Badescu	243
II.5.1. Theology in conception of Iosif Traian Badescu	243
II.5.2. The activity of the teacher – Iosif Traian Badescu	244
II.5.3. Actions to promote the study of the New Testament during Iosif Traian Badescu	244
II.6. Filaret Musta	247
II.6.1. Filaret Musta – a hierarch model from Banat	247
II.6.2. Ecclesiastical and laic positions	248
II. 7. Filip Adam	251
II.7.1. Filip Adam – Lipsca Biblic School graduate	251
II.7.2. Dean of the White Church	252
CAPITOLUL III. The biblical scholars from Timisoara. New Testament contributions	253
III.1. The influence of the school from Arad	253
III.2. David Voniga	259

III.2.1. The theologian David Voniga	259
III.2.2. The New Testament elements signed by the David Voniga from Giroc and inserted in the paper "Revista Preoților" (The Priest Magazine)	264
III.3. Victor Aga	279
III.3.1. Pastoralism and publishing	279
III.3.2. Biblic Contributions	280
III.3.2.1. Victor Aga, <i>Simbolica biblică și creștină. Dicționar enciclopedic</i> , Editura Învierea, Timișoara, 2005	280
CAPITOLUL IV. Realități noutestamentare reflectate în presa românească bănățeană	285
IV.1. <i>Foaia Diecezană</i> . Developmental Highlights	287
IV.1.1. New Testament Studies	288
IV.2. <i>Biserica și Școala (1877-1918)</i> . Brief overview	297
IV.2.1. New Testament Studies	299
IV. 3. <i>Revista Preoților</i> – Timișoara. Overview	308
IV.3.1. New Testament Studies	309
CAPITOLUL V. Studiul Noului Testament în romano-catolicismul bănățean	319
V.1. Roman Catholic Schools	319
V.2. The Holy Scripture of the New Testament Diocesan Institute	327
CONCLUSIONS	331
DOCUMENTARIES	337
APPENDIX	348
CURRICULUM VITAE	403

Keywords: Banat, Caransebeș, Timișoara, New Testament, Ortodox, Roman-Catholic, biblic. study

Summary:

The New Testament School from the historical Banat. 1867-1918

In my elementary years I had heard of Transylvanian School and had perceived it as a building itself, only later I discovered that in fact it had been an important cultural movement. I considered this historical – geographical landmark after concluding my PhD in history. Then, a question emerged somehow naturally: Can we talk of a New Testament school in the historical Banat from the dualist period? Was the historical Banat a synapse of the New Testament scientific research in relation to other Romanian provinces? To answer these questions, seemingly simple, it took years of research, documentation and structuring of documents / information. This scientific process was constantly reported to the Ministry of Education and requires the completion of a PhD thesis in a relatively short period of time. However, we appreciate that we were able to answer the above questions.

At the end of this thesis preparation, in December 2013, I found within Esoteric library from Timisoara the work paper: „A History of Dogmatic in Romanian Orthodox Theology: From the Beginnings of the Seminary Theological Education in Romanian to the Establishment of Communism” elaborated by the teacher at the Faculty of Theology in Arad, Cristinel Ioja¹. First response, naturally, was a certain disappointment, as I considered as lacking during my research for a model, a vision of the Dogmatic History in the Romanian Orthodox Theology. Certainly, after I started to read this thesis, my questions were easy to guess: „what have he done on the dogmatic field, what have he done on the new testament realm?”. I will not review this book as is not the subject to the concerns of this thesis. În any case, the editorial is commendable since I consider that there is a gap, from this perspective, in the most theological disciplines such as: „A History of the Liturgical Theology in the Romanian Orthodox Theology”; „A History of the Church Law in the Romanian Orthodox Theology” and so on .

¹ Cristinel Ioja, *A History of Dogmatics in Romanian Orthodox Theology: From the Beginnings of the Seminary Theological Education in Romanian to the Establishment of Communism*, volume II, Bucharest: Pro Universitaria, 2013.

The colleague from Arad explains in the *Cuvântul înainte (Foreward)* that the Romanian Orthodox Dogmatic History is structured in three volumes: I. „The period to early education in the Romanian Theological Seminary, until the early nineteenth century”; II. „The nineteenth century and the first half of the twentieth century”; III. „The second half of the twentieth century, beginning of the twenty-first century”. So far, was printed only the volume in question (the second one). Basically, in his three volumes is captured the history of Orthodox dogmatic theology in Romania from the beginning to date, about few centuries of research.

With a PhD in History and arguably preoccupied of the research path, somehow beginner in scientific research (I hope I haven't self-assessed myself on a too high level)², this doctoral thesis gives me the leverage to present my own view on a research of a component (temporal and spatial) from history studies of Romanian theology, in this case a biblical one.

It is known that in studying the laic history, the researchers had divided in: *contemporary, modernist, medievalist* and so forth. From a historical point of view would be preferable that the author spend a period of time by writing papers – in this case the margin would be 1867-1918. Also for "no dilution" of information, the research would be ideal on a segment of few decades.

The work of the dogmatist from Arad is undoubtedly an exception by the wealth of the information about the evolution of dogmatic theology throughout the territories inhabited by Romanians. **In terms of analysis of the dogmatic work (nineteenth century the first half of the twentieth century) is superior to our Bible research (s.n.).** However, through a historian lens, I noticed that there are not addressed a range of topics which yet to be seen: **1. the time press (s.n.)** – that abound in invaluable dogmatic studies. The church journals had existed in all provinces inhabited by Romanians, with certain characteristics. I am rational and reckon that is a huge amount of work to study within the archive / library, the periodicals from time, to extract what I need. Should I recall that you can find dogmatic religious / biblical / liturgical items not only in the church journals? „Scanning” on such a large volume of press (of 150 years) and on a such vast territory requires a tremendous work. **2. the archives (s.n.)** – It is known that the archives are true treasures. Also, the archive is also a place where we can waste a lot of our time, because usually is not easy to find what you are looking for. In addition,

² Director of Institute for Studies Banat „Titu Maiorescu” of Romanian Academy, Timisoara Branch – Mr. Crișu Dascălu said during the International Symposium *ISTORIE ȘI CULTURĂ ÎN BANAT*, second edition, Giroc, October 25-26, 2013, *that a person needs 10-15 years to become a scientific researcher*.
Vezi www.davidvonigagiroc.ro

should we mention that those documents / papers in the second half of the nineteenth century and early twentieth century in Transylvania and Banat were mostly in the domination language? After identification of materials, follows the second part, which is, the interpretation of documents in: the period context and the realities of the time; the ecclesiastical situation reflected by the Habsburg domination, and so on. **3. the level of the research (the targeted segment) of the other the other religious cults on the period studied (s.n.)** – This requires knowledge of Hungarian and German to study the realities reflected in the Roman Catholic Theological Institutes in the present territory of Romania. **Romanian research cannot be dissociated from Western research (s.n.)** in the period: second half of the nineteenth century, early twentieth century. This is easily noticed by completing the biography of the studied theologians - most were "educated" at the elite Western universities...as Roman Catholic or Protestant. And the examples could go on

Therefore, herein paper, proposed to the New Testament biblical section – **is an interdisciplinary thesis (s.n.)**, that includes the items listed above for a better understanding of the realities of the time of preparation of New Testament works / studies we refer to. Also, we would like to note that the research is in a early shaping stage, and will be reinforced, particularly by enhancing the element of biblical analysis, studying the unresolved archives (Sibiu, Budapest and Vienna), and then, given the vision of reviewers to be returned to the scientific circuit. We consider that such a work would have a significant positive impact in the study progress of the Biblical concepts in Romanian language. **However, the rationale of archiving these directions of study is, especially a teaching one, respectively to make available to the interested parties such us: researchers, PhDs, priests and religious faithfuls a radiography of Biblical New Testament research from Banat (1867-1918), that had been captured in books, magazines and archives (s.n.)**.

From the very beginning at least two questions arise: a. Why 1867-1918?; b. Why the historical Banat? Regarding the first question is known that the mentioned period of 51 years is the span of historical transformations. The years 1867-1918 are corresponding to the period of Austro-Hungarian dualism with significant transformations in all dominated territories and of course with transformations in all segments, including the ecclesiastical one. These aspects can not be overlooked. Regarding the second question, we mention that the historical Banat between 1867-1918, had not received a due attention from the Bible researchers. About the Caransebes Diocese or Arad Diocese were written many valuable paperworks, but few of them had recorded the information about the biblical scholars researched. If however, some of them were analyzed, as for example the case of Iosif Iuliu Olariu, we appreciate that dozens of

pages abound in repetitions. Absolute novelty items were found in the archives of Caransebeș (episcopal and laic).

The historiography of the late twentieth century and early twenty-first century returned to the scientific circuit, extensive papers with a general character, which tangentially reached the topics analyzed by us. We would like to mention here the valuable thesis that analyzed the Church and the Banat society during the bishops: Ioan Popasu (1865-1889)³, Nicolae Popea (1889-1908)⁴, Miron Cristea (1910-1919)⁵, Iosif Traian Badescu (1920-1933)⁶ și Vasile Lăzărescu (1934-1941)⁷. If the history of the Caransebes Diocese has been the subject of several doctoral theses, to the west, the history of Arad Diocese was analyzed as a whole of a high priest and scholar who passed away a few weeks ago.

In biblical terms the paper coordinated by Professor Stelian Tofană was the foundation of our research and our approaches⁸. Also, general New Testament references were offered in the studies prepared by: Emilian Birdaș⁹, Valeriu Anania¹⁰, Stelian Tofană¹¹, Nicolae Neaga¹², Dumitru Abrudan¹³ and so o.

³ Viorel Dorel Cherciu, *Biserica în modernitate. Episcopia Ortodoxă de Caransebeș (1865-1889)*; (*The Church in modernity. Orthodox Diocese Caransebeș. 1865-1889*), Editura Marineasa, Timișoara, 2004.

⁴ Ion Pârvu, *Biserica și societate în Episcopia Caransebeșului în perioada păstoririi episcopului Nicolae Popea (1889-1908)*; (*Church and Society in the Diocese of Caransebeș during tenure of Bishop Nicolae Popea. 1889-1908*), Editura Eurostampa, Timișoara, 2009.

⁵ Daniel Alic, *Eparhia Caransebeșului în perioada păstoririi episcopului Miron Cristea (1910-1919)*; (*Diocese of Caransebes during Miron Cristea tenure. 1910-1919*), *Biserica și societate*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca; Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2013.

⁶ Constantin Cilibia, *Biserica și societatea bănățeană în timpul episcopului dr. Iosif Traian Badescu (1920-1933)*; (*The Church and Society of Banat during Bishop. 1920-1933*), Editura Diecezană, Caransebeș, 2012.

⁷ Petrică Zamela, *Mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului (1894-1969). Monografie istorică (Vasile Lazarescu Metropolitan of Banat. 1894-1969. Historical Monograph)*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2011.

⁸ Stelian Tofană, Silviu Ioan Negruțiu, Dan Eliodor Moldovan, Florin Codrea, Mirela Mățăoanu, *Cercetarea nouetamentară românească. Ghid bibliografic*; (*Romanian New Testament research. Bibliographical Guide*), Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, 2004.

⁹ *Cadrul istoric și spiritual al vieții românești din Transilvania de la Alba Iulia (1648)* (*The historical and spiritual setting of Romanian life in Alba Iulia in Transylvania on 1648*) în *Noul Testament de la Alba Iulia (1648)*, reeditat după 340 de ani din inițiativa și purtarea de grijă a P.S. Emilian, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Alba Iuliei, 1988.

¹⁰ *Biblia lui Șerban (Serban's Bible) - monument de limbă teologică și literatură românească în Biblie și multiculturalitate. Dinamica granițelor culturale ale Europei determinată de traducerea și circulația textului sacru*, Editura Limes/Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004.

¹¹ *Biblia lui Șaguna sau fenomenul șagunian între actualitate și uitare*; (*Bible of Șaguna or the șagunian phenomenon between actuality and forgetting*), în *In memoriam Mitropolitul Andrei Șaguna (1873-2003)*; Cluj-Napoca, 2003, p. 144-153; *Tipărituri și ediții critice ale textului sfânt în limba română în Biblie și multiculturalitate. Dinamica granițelor culturale ale Europei determinată de traducerea și circulația textului sacru*, Editura Limes/Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004.

¹² *Temeiuri pentru prețuirea Noului Testament (Grounds for appreciation of the New Testament)* în *Studiu introductiv la Noul Testament*, Tipărit pentru prima dată în limba română la 1648 de către Simion Ștefan, mitropolitul Transilvaniei, reeditat după 340 de ani din inițiativa și purtarea de grijă a Preasfințitului Emilian, episcop al Alba Iuliei, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Alba Iuliei, Alba Iulia, 1988.

¹³ *O dispută dintre Șaguna și Heliade Rădulescu pe tema traducerii Bibliei*; (*A dispute between Șaguna and Heliade Radulescu on Bible translation*), în *Revista Teologică*, III, 1993.

Biblical New Testament milestones were retrieved also in the documented researches of the monographs prepared by Nicolae Cornean¹⁴, Ioan Dumitru Suci¹⁵, Pavel Vesa¹⁶, Petru Bona¹⁷, Lucian Mic (in collaboration with Petru Bona)¹⁸ etc. The treaties listed gives us an overview of the issues that appeared in the dioceses analyzed.

The activity of the biblical scholars from Banat, such as: Iosif Iuliu Olariu, Iosif Traian Badescu, Filaret Musta, Dimitrie Cioloca, Petru Barbu, Filip Adam, David Voniga și Victor Aga was in the attention of the theologian and laic researchers from Banat , but also from other Romanian provinces. The best paper that analyzed the life, activity and the work of Professor Iosif Iuliu Olariu was prepared by Vasile Gheorghiu¹⁹. The only one of those analyzed by us, to which was prepared a monograph, was Iosif Traian Badescu, but the thesis does not include aspects of years teaching New Testament Theology Study from Caransebes and / or biblical new Testament elements (syllabus, Bible studies, etc.).

Iosif Iuliu Olariu, the most prolific author, was in attention of Diocese of Caransebes, by paying homage to in 2009. The International Symposium "Prayer and Theology" has considered topics proposed by the Romanian Patriarchate, through the proclamation of 2009 as „The Memorial year of Saint Vasile the Greatest, the archbishop of Cappadocian Caesarea (†379) and the other Cappadocian Saints”. But to this topic, Diocese of Caransebeș added two jubilee anniversary that were celebrated that year: *150 years since the birth of Archimandrite Prof. Dr. Iosif Iuliu Olariu, the father of biblical studies in Romania and 150 years of the foundation of the monastery Călugăra, one of the most significant monasteries from the Mountain Banat, with a hermitage tradition from the twelfth century*. Within this cultural and theological manifestation had been have sketched the life and work of Professor Iosif Iuliu Olariu, through the studies prepared by: Lucian Mic, the bishop of Caransebes²⁰, Ioan

¹⁴ *Monografia Eparhiei Caransebeș; (Monograph of Caransebeș Diocese)*, Tiparul Tipografiei Diecezane, Caransebeș, 1940.

¹⁵ *Monografia Mitropoliei Banatului; (The Monograph of Banat Metropolitan)*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1977.

¹⁶ *Episcopii Aradului; (The bishops of Arad).1706-2006*, Editura Gutenberg Univers, Arad, 2007; *Protopop dr. Gheroghe Ciuhandu (1875-1947); (Archpriest dr. Gheroghe Ciuhandu. 1875-1947)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2011; *Învățământul teologic de la Arad (1822-1948); (Theological Education in Arad. 1822-1948)*, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2013.

¹⁷ *Episcopia Caransebeșului; (Caransebeș Diocese)*, Editura Marineasa, Timișoara, 2006.

¹⁸ *Parohiile Eparhiei Caransebeșului; (Diocese Parishes of Caransebeș)*, Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2012.

¹⁹ *Marele teolog Dr. Iosif Iuliu Olariu (1859-1920); (The great theologian Dr. Iosif Iuliu Olariu. 1859-1920)*, Tipografia Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1943.

²⁰ *Cele trei candidaturi ale Protosinghelului Dr. Iosif Iuliu Olariu pentru ocuparea scaunului de Episcop al Caransebeșului; (The three applications of Dean Dr. Iosif Iuliu Olariu for occupancy as bishop of Caransebeș) în Teologie și rugăciune*, Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2009.

Munteanu²¹, Daniel Alic²² și Mihai Handaric²³. The published studies have brought new elements into the investigated horizon. The biblical interwar historiography until the establishment of communism, recorded several writings on the work of researched teachers. The *Foaia Diecezană* dedicated a whole magazine number to 13th commemoration since the Professor Iosif Iuliu Olariu passed away²⁴. Thus, to shape a profile objectively, especially of Archimandrite Iosif Iuliu Olariu, but also of the other teachers from Caransebes, have made a substantial contributions, the following authors: Aurel Moaca²⁵, Marcu Bănescu²⁶, Dumitru Anuțoiu²⁷, Petru Barbu²⁸, Ștefan Pop²⁹, Dimitrie Cioloca³⁰, Ioan David³¹, Vasile Paica³², Zeno Munteanu³³, Constantin Rudneanu³⁴, Isaia Suru³⁵, Constantin Vladu³⁶, Romulus Pop³⁷, Petru Toma³⁸, Marcu Bănescu³⁹, Nicolae Cornean⁴⁰, Traian Constantin⁴¹,

²¹ *Preocuparea lui Iosif Iuliu Olariu pentru perfecționarea procesului de învățământ la Institutul Teologic din Caransebeș (Iosif Iuliu Olariu concern for improving the educational process at the Theological Institute of Caransebeș in Theology and Prayer)* în *Teologie și rugăciune*, Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2009.

²² *Protosinghelul Dr. Iosif Iuliu Olariu în anul școlar 1917-1918 (Archpriest Dr. Iosif Iuliu Olariu and the school year 1917-1918)* în *Teologie și rugăciune*, Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2009.

²³ *Teologia biblică ortodoxă până în anul 1950 – o perspectivă neoprotestantă; (Orthodox biblical theology until 1950 - a Neoprotestant prospect)* în *Teologie și rugăciune*, Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2009.

²⁴ *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

²⁵ *Analiza unei lupte; (The analysis of a fight)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

²⁶ *Comemorarea Protosinghelului Dr. Iosif I. Olariu; (Commemoration of archpriest Dr. Iosif I. Olariu)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 50, 10 decembrie.

²⁷ *O datorie sfântă. Jertfe pentru un monument lui Dr. Iosif Olariu; (A sacred duty. Sacrifice for a monument of Dr. Iosif Olariu)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 50, 10 decembrie.

²⁸ See *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

²⁹ *Iosif Iuliu Olariu († 1920) între Teologii gr. catolici Români; (Iosif Iuliu Olariu - † 1920 - between theologians gr. Romanian Catholics)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³⁰ *Dr Iosif I. Olariu. Aminiri (Dr Iosif I. Olariu. Memories)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie; *Nu s'a dat uitării (No forgetting)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, LI, 1936, nr. 50, 13 decembrie.

³¹ *Discipolii (Followers)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³² *Recunoștință postumă (Posthumous gratitude)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³³ *Dr Iosif Olariu ca dogmatist; (Dr Iosif Olariu the dogmatist)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³⁴ *Locul eruditului protosinghel Dr Iuliu Olariu în istoria culturală a Banatului; (The place of the erudite dean Dr Iuliu Olariu in the cultural history of Banat)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³⁵ *Opera protosinghelului Dr Iosif Iuliu Olariu (The work of Archpriest Dr. Iosif Iuliu)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³⁶ *Iosif Olariu și strana bisericii (Iosif Olariu and the church pew)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³⁷ *Pro memoria în Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³⁸ *Protosinghelului Iuliu Olariu în Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

³⁹ *Cultul oamenilor mari; (The cult of great men)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, 1933, nr. 51, 17 decembrie.

⁴⁰ Editorial; (Editorial) în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, LI, 1936, nr. 49, 6 decembrie.

⁴¹ *Săptămâna; (The Week)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, LI, 1936, nr. 50, 13 decembrie.

Gavriil Hango⁴², Vasile Gheorghiu⁴³, Cornel Corneanu⁴⁴, Haralambie Roventă⁴⁵, Victor Morariu⁴⁶, Vasile Loichița⁴⁷ and so on.

During the communist period, due to the atheist policy, the historiography with reference to the biblical scholars studied by us was extremely low. However, few authors have found their way to present the New Testament reality in Banat up to 1918. We mention here the work of the following teachers: Grigorie Marcu⁴⁸, Vasile Mihoc⁴⁹, Zeno Munteanu⁵⁰, Petru Rezuș⁵¹ etc.

After the revolution from December 1989 appeared a number of studies dedicated to the teachers of the New Testament study of the historical Banat during 1867-1918.

Of great use in the realization of this thesis was the research undertaken by the authors: Sorin Cosma⁵², Lucian Mic⁵³, Ionel Popescu⁵⁴, Vasile Petrica⁵⁵ și Maria Berényi⁵⁶.

⁴² *Exemplificarea modului de abordare a lucrului Pr. Iosif Olariu: cap. 13, 1 Cor: despre dragoste; (Exemplifying the manner of approach of work Pr. Iosif Olariu: cap. 13, 1 Cor: about love) în Revista Teologică, Sibiu, 1911, nr. 8.*

⁴³ *Marele teolog dr. Iosif Iuliu Olariu (The great theologian Dr. Iosif Iuliu Olariu) în Candela, Cernăuți, LIII-LIV, 1942-1943.*

⁴⁴ *Profesorul septuagenar – Dr. Dimitrie Cioloca (The septuagenarian professor – Dr. Dimitrie Cioloca) în Foaia Diecezană, Caransebeș, LVIII, 1945, nr. 3, 14 ianuarie.*

⁴⁵ *Studiul Noului Testament la noi; (The Study of the New Testament for us) în Studii Teologice, Sibiu, III, 1932, nr. 2.*

⁴⁶ *Din bibliotecile Caransebeșului. Închinare septuagenarului prof. Dr. Dimitrie Cioloca (From Caransebeș libraries. Dr. Dimitrie Cioloca septuagenarian worship) în Foaia Diecezană, Caransebeș, LVII, 1944, nr. 50-51, 17 decembrie.*

⁴⁷ *Doctor honoris causa în Foaia Diecezană, Caransebeș, XLIV, 1929, nr. 29, 21 iulie.*

⁴⁸ *Iosif Iuliu Olariu – O jumătate de veac de la moarte (Iosif Iuliu Olariu – half a century from his death) în Mitropolia Banatului, Timișoara, XX, nr. 10-12.*

⁴⁹ *Profesorul de teologie Iosif Iuliu Olariu (The Professor of Theology Iosif Iuliu Olariu), în Mitropolia Banatului, anul XXI, 1981, nr. 1-3.*

⁵⁰ *Dr. Iosif Iuliu Olariu, în Mitropolia Banatului, anul XI, 1961, nr. 7-12.*

⁵¹ *Contribuții teologice bănățene (Banat theological contributions), în Mitropolia Banatului, anul XII, 1962, nr. 11-12.*

⁵² *Dr. Petru Barbu și activitatea sa catehetică (Dr. Peter Barbu and his catechetical work), în Altarul Banatului, 1992, nr. 1-3.*

⁵³ *Cele trei candidaturi ale protosinghelului dr. Iosif Iuliu Olariu pentru ocuparea scaunului de episcop al Caransebeșului (The three applications of Dean Dr. Iosif Iuliu Olariu for occupancy as bishop of Caransebeș) în Foaia Diecezană, Serie nouă, An XV, nr. 5 (171), mai, 2009; Profesori de seamă ai învățământului teologic din Caransebeș, pionieri ai teologiei românești (Outstanding teachers of theological education in Caransebeș, pioneers of Romanian theology), în Vocație și misiune în Biserica lui Hristos. Volum omagial închinat Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma, Editura Diecezană Caransebeș, Caransebeș, 2009.*

⁵⁴ *Protosinghelul Dr. Iosif Iuliu Olariu-75 de ani de la moartea sa (The Dean Dr. Iosif Iuliu Olariu - 75 years after his death), în Calendarul Românului, Editura Esotera, București, 1995.*

⁵⁵ *Un titan al teologiei românești: Arhim. Prof. Dr. Iosif Iuliu Olariu (A titan of Romanian theology: Archimandrite Prof. Dr. Iosif Iuliu Olariu) în Istorie și cultură în Banat, Coordonatori: Alin Cristian Scridon și Viorel Dorel Cherciu, Editura Brumar, Timișoara, 2013.*

⁵⁶ *Influența folclorului asupra literaturii românești din Ungaria în secolul al XIX-lea (Romanian folklore influence on Hungarian literature in the nineteenth century), în Izvorul. Revistă de etnografie și folclor, Publicația Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, Giula, Ungaria, 2008, nr. 29, p. 16-17; Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania și Ungaria secolului al XIX-lea (1821-1918). Documente, Editura Noi, Giula, 1991.*

Besides the historiographical milestones mentioned there are a number of authors who have treated various subjects, which is for us the general framework of this thesis. The researchers Nicolae Bocșan și Valeriu Leu⁵⁷, Ioan Munteanu,⁵⁸ Radu Păiușan⁵⁹, Petru Călin⁶⁰, and Vasile Muntean⁶¹, by their scientific efforts have made significant contributions to the historical development of orthodoxy in Banat, giving us insights into evolution, confrontations and problems faced by the biblical scholars from Banat.

Another category of works are the books and studies pursuing development of Theological/ Pedagogical Institutes and the confessional school in Banat. Such concerns have had the following researchers: Teodor Botiș⁶², Pavel Vesa⁶³, Vasile Petrica⁶⁴, Vasile Popeangă⁶⁵, Victor Țârcovnicu⁶⁶, Angela Rotaru-Dumitrescu⁶⁷, Florin Zamfir⁶⁸, Virginia Ardelean⁶⁹, Sorin Cosma⁷⁰ and so on.

There are a number of studies that have crossed paths with our research topic, their merit is to fit in the historical and biblical manner, a period of the Caransebes and Arad

⁵⁷ *Școală și comunitate în secolul al XIX-lea. Circulare școlare bănățene; (School and community in the nineteenth century. Circulars of Banat School)*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002.

⁵⁸ *Banatul istoric. 1867-1918. Așezările. Populația, (Historical Banat. 1867-1918. Settlements. Population)*, Vol. 1, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2006; *Banatul istoric. 1867-1918. Ocupația. Economia, (Historical Banat. 1867-1918. Occupation. Economy)*, Vol. 2, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2007; *Banatul istoric. 1867-1918 Școala. Educația, (Historical Banat. 1867-1918. School. Education)*, Vol. 3, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2008.

⁵⁹ *Mișcarea națională din Banat și Marea Unire; (National Movement of Banat and the Great Union)*, Editura de Vest, Timișoara, 1993.

⁶⁰ *Tiparul românesc diecezan din Caransebeș (Romanian diocesan pattern in Caransebes), 1885-1918*, vol. 1, Editura Banatica, Reșița, 1996.

⁶¹ *Contribuții la istoria Banatului (Contributions to the History of Banat)*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1990.

⁶² Teodor Botiș, Avram Sădean, *Institutul pedagogic gr. or. rom. Arad. Cei dintâi ani din trecutul și viața Preparandiei (Școlii normale) gr. or. Române din Arad; (Pedagogical Institute gr. or. rom. Arad. The first years of Preparandei past life-Normal School-gr. or. Romanian Arad)*, Arad, 1912.

⁶³ *Învățământul teologic de la Arad (Theological Education in Arad) (1822-1948)*, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2013.

⁶⁴ *Institutul Teologic Diecezan Ortodox Român Caransebeș (Romanian Orthodox Diocesan Theological Institute of Caransebes) (1865-1927)*, Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2005.

⁶⁵ *Presa pedagogică din Transilvania 1860-1918; (Pedagogical press in Transylvania. 1860-1918)*, Editura Didactică și Pedagogică, 1966.

⁶⁶ *Contribuții la istoria învățământului românesc din Banat (1780-1918); (Contributions to the history of education in the Romanian Banat. 1780-1918)*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970.

⁶⁷ *Școala și societatea din Banat la începutul secolului XX (The school and society in the early twentieth century in Banat)*, Editura Excelsior Art, 2012.

⁶⁸ *Activitatea învățătorilor români din comitatul Timiș în cadrul reuniunii învățătoarești din Dieceza Caransebeșului (1869-1900); (Romanian teachers work in Timis County at the Caransebeș Diocese learning in meeting. 1869-1900) în Istorie și spiritualitate în Episcopia Caransebeșului*, Editura Diecezană, Caransebeș, 2008.

⁶⁹ *Fundațiile școlare și rolul lor în formarea intelectualității românești bănățene; (Educational foundations and their role in the formation of Banat Romanian intellectuals) în Vocație și misiune în Biserica lui Hristos*, volum omagial închinat pr. prof. dr. Sorin Cosma, Editura Diecezană, Caransebeș, 2009.

⁷⁰ *Aspecte ale continuității învățământului teologic din Caransebeș; (Aspects of continuity of theological education in Caransebes) în Altarul Banatului*, XXII, 2011, nr. 46.

Dioceses past, which are found in periodicals circulated in an increased edition in Banat. The journals " Biserica și Școala"(Church and School), "Foaia Diecezană" (Diocese Paper) and "Revista Preoților" (The Priest Magazine) brought a rich amount of New Testament information in this research.

The historic-New Testament dimension concentrated by us has a unique part through scientific exploitation of ecclesiastical archives. The retrieved documents have a significant value as we discover the historical existing realities, the relation of the New Study's professors, the testament on the church and laic authority, biblical scholars concerns in scientific research and elements of education (curricula, timetables, etc.). The laic archives from Caransebeș⁷¹ and Timișoara⁷² have made a significant information contribution through detailing the aspects of the study of the New Testament.

The *Thesis* structure aims to analyze the New Testament and historical milestones in terms of geographical positions of the two bishoprics that disputed the jurisdiction of the historical Banat: the Diocese of Arad and the Diocese of Caransebeș. On the other hand, the chapters data reveals important data of the personal lives of New Testament teachers, the toil meeting, the proposed goals at the biblical chair, the shortages caused by events in Banat society in the late nineteenth century and early twentieth century.

The main objectives had been structured around the paper both ideational and actual point of view through reference to historical events happened between 1867 to 1918.

The first chapter entitled **The research of the New Testament in the historical Banat in the late nineteenth century and early twentieth century** it is subdivided into three parts. In the subchapter - *Who had read the Bible in the historical Banat between 1867-1918?*- are found important introductory information on demographics structure, ethnicity and religion. The research of the Scripture pages was accessible to a certain category of population, which obviously could read. Thus, was opted to present in few pages the dynamics of the situation of those who could read. The censuses conducted by the Habsburg authorities, based on a modern criterion of those times, at regular intervals (years 1869/70; 1880; 1890; 1900; 1910)

⁷¹ Direcția Județeană al Arhivelor Naționale Caraș-Severin (The County Department of National Archives Caras-Severin, Caransebeș) (D.J.A.N.C.S.); Fond Episcopia Ortodoxă Română Caransebeș, 1865-1918 (Romanian Orthodox Episcopate Caransebeș Fund, 1865-1918); Fond Institutul Teologic Diecezan Caransebeș (Diocesan Theological Institute Caransebeș Fund); Fond Școala Pedagogică din Caransebeș (Pedagogical School Caransebeș Fund); Fond colecția de documente Nicolae Cornean (Nicolae Cornean document collection fund); Fond personal Pavel Jumanca (Personal fund Paul Jumanca); Fond Protopopiatul ortodox român Caransebeș (Romanian Orthodox Deanery Caransebeș Fund) .

⁷² Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Timiș, Timișoara (The County Department of National Archives Timiș, Timișoara) (D.J.A.N.T.) - Fond Primăria Timișoara (Timisoara City Hall Fund).

is offering us a wealth information in terms of statistics revealing in-depth analysis of demographic phenomena in the historical Banat. The documents contain complete data on localities, territorial subunits, counties with the number of inhabitants, population structure by sex, age groups, marital status, native language, occupations, religion and so on. These elements give us the general framework of those who had perceived the information inserted in the New Testament Scripture.

Another subchapter – *The New Testament highlights in attention of biblical scholars of the historical Banat. Bible in Romanian and dissemination of the New Testament text in Banat* – reveals the sacred text that circulated on the altars and the pews of churches, but also in the houses from Banat. The professor from Cluj, Stelian Tofană, had noted that "the interest and care for the translation of the holy text in the language of all Romanians was never missed of our nation, which long time had read and listen in Latin, Greek and Slavonic." This aspect is mentioned by the famous Romanian biblical scholar and is confirmed by our research on Banat area.

Many of the editions presented in subchapter have circulated in the territory of Banat between 1867-1918. This testimony may be proved by specimens found in the "old religious art collection of Archbishopric of Timisoara". Timisoara Church Museum, established immediately after the election as hierarch of Banat, the father of Metropolitan Nicholas Corneanu, initiator of the project, has many sacred texts listed. They were used in the historical Banat and handed over after 1962, based on a report, to the Archbishopric of Timisoara.

The last subchapter - *Materials and textbooks used by teachers at the Theological Institute in Arad, Caransebeş and Timisoara. The students examination* – presents information on the essential elements of education conduct at the new Testament discipline. It was found that the educational process in preparing future priests, in the historical Banat institutions, was difficult, especially because of the lack of textbooks for various theological disciplines, in our case The Study of the New Testament.

The student had research notes taken of course dictated by the teachers or from materials that were copied at home. There have been preserved manuscript books from the early nineteenth century in various disciplines. Fortunately, especially in the second half of the nineteenth century began to appear in the schools from Banat, theological papers produced by Constantin Diaconovici-Loga, Isidor Onciul, Iosif Iuliu Olariu, Petru Barbu and so on. At the end of the nineteenth century, the mentioned teachers eliminated from the theological and denominational schools in Banat, these shortcomings due to a lack of teaching material.

The chapter II is entitled **Biblical scholars from Caransebes. The New Testament study, a fundamental discipline, in the Theological Institute of Caransebeș**, has an introduction that provides general information about the Theological Institute of Caransebeș, and a number of unique information on curricula, theology schedule in Caransebes, found in the archives.

Curricula reveals the biblical New Testament number of hours taught to students. For example, the Bible study is about 50% of the subjects taught in the Theology of Cernauti, which reveals the leadership of the Church's attention given on learning and dissemination of biblical theology, but also gives us an answer for which, the theologians of the second half of the nineteenth century and early twentieth century, knew the Holy Scripture very well.

This chapter mostly emphasizes the life and work of biblical scholars from Caransebes: Iosif Iuliu Olariu, Iosif Traian Badescu, Filaret Musta, Dimitrie Cioloca, Petru Barbu și Filip Adam. It is the most voluminous chapter of the *Doctoral Thesis*, generated by the rich scientific and professional work of Archimandrite Iosif Iuliu Olariu. The Diocese Archives and the County Department of Caransebeș have made a significant contribution by providing unique information on the life and work of Father Iosif Iuliu Olariu, and this information gives us the general framework of his own biblical development. The new Testament contributions of other Bible teachers from Theology of Caransebes are not be neglected and fulfill the biblical theologians concern in Banat.

The new Testament realities that existed in western historical Banat are captured in Chapter III, **The biblical scholars from Timisoara. New Testament contributions**. As an introduction, the reader discovers by reading the material the Arad Theological Institute contributions on dissemination of the Bible in Banat area. In addition, is presented important data on teachers who taught New Testament Biblical Studies within Theology of Arad. An important role in the discovery of this information has had Father Pavel Vesa, a diligent researcher of the Diocese Arad, for which are given brief information concerning the preoccupations made by his holiness. The largest share of this chapter is devoted to the analysis of life and work of two New Testament priests and scholars who served in parishes located in the border of Arad Diocese, from historical Banat: David Voniga și Victor Aga. Both were graduates of the Theological Institute in Arad. Their rich activity on shaping theological work, but especially by Banat media contributions in the early twentieth century, has not been a subject of study of any theologian.

David Voniga, the parish priest of Giroc – a locality situated in the vicinity of Timisoara, was noticed in Gyula, his childhood town, but especially in the historical Banat by

conceiving studies in the New Testament area, that were inserted in the media led by His Holiness "Revista Preoților" (The Priest Magazine). A man of intellectual refinement, but also a man of action, conceives New Testament articles through which he raises a number of issues actual even today to Romanian Orthodox clergy.

The Father from Chișoda Timișului, Victor Aga, is distinguished by his *Simbolica biblică și creștină. Dicționar enciclopedic (Biblical and Christian Symbolology. Encyclopedic dictionary)* (Timișoara, 1935), appreciated not only by his contemporaries, but also ours. This is shown especially in reprinting the book in 2005 by the metropolitan Father Nicolae Corneanu.

Chapter IV - **New Testament realities reflected in Romanian Banat Press** – is inextricably linked to the New Testament from Banat research study. The period we have confined to (1867-1918) in studying the New Testament segment from the Christian theological horizon in Banat, could not be completed without allocating a chapter depicting aspects of our research. The possibilities that a scientist have today, as is this case - biblical, the professional journals readily accessible, including the internet, then briefly to mention the ease with which you can find the titles of works, older or newer from the databases (on-line) of the libraries from major university centers / or global capitals, are great advantages to the scientist in the second half of the nineteenth century and early twentieth century. Returning to 1867-1918, the Biblical researcher then not have other tools than books, manuscripts, archival documents and ... the newspaper. Basically, the newspaper was a good item to inform clergy and the lovers of theology. It is true that in Banat have circulated other magazines, both laic and religious, from other Romanian provinces and even other countries (the scholar bishop Filaret Musta from Caransebeș was faithful subscriber of the French newspapers „Le Figaro” and „Le Gaulois”), however, as was natural, most of the local media edition was distributed to readers in Banat.

Confessional press published important documents on religious life of Romanians in Transylvania and Banat, but have not missed any stories about school life in Banat. In terms of area of distribution in western historical Banat was present *Biserica și Școala* journal from Arad . As an important city in Banat, Timișoara, was a Romanian Orthodox Deanery dependent on Diocese of Arad until establishment of the Diocese of Timișoara in 1939. At the south-east of the historical Banat, was widespread *The Diocesan Paper* magazine to Diocese of Caransebeș, which transmitted the clergy, but also the religious faithfuls information on Christian spirituality. To these two official press organs of the historical Banat bishoprics were

added valuable information found in the "Revista Preoților" (The Priest Magazine) in Timisoara.

The three religious press organs have published numerous studies with a Biblical New Testament character. Analysis of studies in this chapter gives a broader view of the level of scientific research in the field. Therefore, we have every reason to say that the press had an overwhelming contribution to the dissemination of the New Testament information in the period we refer.

The last chapter, the Vth is headed **The Study of the New Testament in Roman Catholicism from Banat**. Although is presented in an abbreviated form, especially due to time pressure that had to be completed a doctoral thesis in a Bolognian version, this chapter provides useful information and completes the biblical concerns to all confessions from Banat. Unlike the teachers at the Theological Institute of Caransebes that were prolific in the production of biblical manuals, the Roman Catholics used the German theological literature, for which the nine teachers have not made significant contributions to New Testament study. However, the two isagogic theses signed by Josef Grosz were successfully used mostly in Southern Hungary (also includes the historical Banat), and the University of Budapest⁷³.

The German and Hungarian biblical studies inserted into the religious and laic press in Banat, had existed, however, due to the above motivation has not yet been harnessed. (*Havi Közlöny*. 1878-1916, *Szabad Egyház*. 1884-1915, *Katholikus egyház zeneközlöny*. 1908-1925, *Temesvari Ujsag*. 1901-1917, *Spomenak*. 1893-1914, *Temesvarer Zetiung*. 852-1949 etc.).

The ethnic reality at the turn of these two centuries shows that the Roman Catholic Church had a large number of church faithfuls. In terms of nationalities, the historical Banat was dominated, early twentieth century, by four major ethnic communities: Romanians – 41,7%; German – 22,5%; Serbian – 17,4% și Hungarian – 13,3%⁷⁴. It is true that the Protestant Church has established the first parish since 1825 in Timisoara. In the same period, studied by us, the Protestantism in Banat had divided in in the two branches, Calvinist and Lutheran (1890). But most Germans and Hungarians in Banat were Roman Catholics. Also, the properties of Roman Catholic Church in Banat were significant (if we refer to the Orthodox properties and not to the Western Catholics properties), and these real estates were managed professionally by the all four bishops who had shepherded the Diocese of Timisoara-Cenad: Episcopul Bonnaz Alexander (1860 – 1889), Episcopul Dessewffy Sándor (1890-1905),

⁷³ Josef Grosz, *Introductio in libros sacros Veteris Testamenti*, Editura Typis Dioecesis Csanadiensis, Timișoara, 1879; Josef Grosz, *Introductio in libros sacros Novi Testamenti*, Editura Typis Dioecesis Csanadiensis, Timișoara, 1880.

Episcopul Csernoch János (1908-1911) și Preasfințitul Glattfelder Gyula (1911-1923). Part of revenues were used in Timisoara philanthropic movement that was not modest: retirement homes, orphanages, hospitals, etc.⁷⁵. In addition to these philanthropic actions the church supported the Diocesan Theological Seminary.

As depicted, we have the evidence that most of the teachers of Department of New Testament Bible studies of Roman Catholic Theology in Timisoara were graduates of Western Institutes courses where have attended most biblical scholars from Caransebeș, Timisoara, or Arad. Thus, following the summary presented above, we conclude that the historical Banat between 1867-1918, in terms of New Testament research, was a valuable activity that we consider imperative to disclose, promote and disseminate to a better understanding of the evolution of Biblical Study in the provinces inhabited by Romanians.

⁷⁴ Ioan Munteanu, *Banatul istoric (Historical Banat)*, vol. 1, ..., p. 389.

⁷⁵ See Alin Cristian Scridon, *The Philanthropic Work of Timisoara's Confessions (1867-1918)* în *Child & Family Welfare*, Cambridge Scholars Publishing, CSP, UK, 2014, p. 199-211.

DOCUMENTARIES

A. Archives Fund

The Archives of the Orthodox Diocese of Caransebeşului (A.O.D.C.)

Church Fund III

School Fund IV

Epitrope Fund V

Protocols of the academic senate 1870-1918

The Archives of the Orthodox Archdiocese of Timisoara (A.O.A.T.)

Parish Chronicles Fund

Micromonographs Fund

Deanery Monographs Fund

The Archives of the United Diocese of Lugoj (A.U.D.L.)

Greek Catholic Diocese of Lugoj Fund

The Archive Orthodox Diocese of Arad (A.O.D.A.)

Epitrope Fund II

Church Fund III

School Fund IV

The Archive Roman Catholic Diocese of Timisoara (A.R.C.D.T.)

Diocesan Seminary Fund

The Archive of the Museum of Metropolitan Cathedral of Timișoara (A.M.M.C.T.)

Church documents Fund

The County Department of National Archives Timiș, Timișoara (C.D.N.A.T.)

Timisoara City Hall Fund

The County Department of National Archives Caras-Severin, Caransebeș (C.D.N.A.C.S)

Romanian Orthodox Episcopate Caransebeș Fund, 1865-1918

Diocesan Theological Institute Caransebeș Fund

Pedagogical School Caransebeș Fund

Nicolae Cornean document collection Fund

Personal fund Paul Jumanca

Romanian Orthodox Deanery Caransebeș Fund

B. Printed documents

Codex Hungaricus. 1867-1917, Budapesta.

Magyar Statisztikai Köszlemények, Budapesta, 1902, 1912, 1913.

A Magyar Korona Országában. Az 1881 év elélén végrehaytott. Népszámlálás, Budapesta, 1882.

Schematismus Cleri Diocesis Csanadiensis pro Anno Domini, MDCCCLXVIII, Temesvárini, Typis Ernesti Steger, 1868.

Schematismus Cleri Diocesis Csanadiensis pro Anno Domini, MDCCCLXXV, Temesvárini, Typographiae Dioecesis Csanádiensis, 1875.

Schematismus Cleri Diocesis Csanadiensis pro Anno Domini, MDCCCLXXXVI, Temesvárini, Typographiae Dioecesis Csanádiensis, 1886.

Schematismus Cleri Diocesis Csanadiensis pro Anno Domini, MDCCCXCVI, Temesvárini, Typographiae Dioecesis Csanádiensis, 1896.

Schematismus Cleri Diocesis Csanadiensis pro Anno Domini, MCMXIII, Temesvárini, Typographiae Dioecesis Csanádiensis, 1913.

Şematismul istoric al Diecezei gr. cat. Lugoj, Lugoj, 1905.

C. Periodicals from the late nineteenth century and early twentieth century

1. Biserica şi Şcoala, Arad, 1877-1918
2. Calendarul Românului, Caransebeş, 1910
3. Controla, Timişoara, 1900-1907
4. Délmagyarországi Közlöny, Timişoara, 1900
5. Die Posaune, Timişoara, 1900
6. Drapelul, Lugoj, 1901-1919
7. Dreptatea Poporului, Timişoara, 1904-1905
8. Foaia Diecezană, Caransebeş, 1886-1940
9. Foaia Oficioasă a Diecezei Lugojului, 1914-1918
10. Havi Közlöny, Timişoara, 1878-1916
11. Katholikus egyház zeneközlöny, Timişoara, 1908-1925
12. Luminătoriul, Timişoara, 1880-1893
13. Mitropolia Banatului, Timişoara, 1961
14. Plugarul Român, Timişoara, 1906-1918
15. Renaşterea, Caransebeş, 1905-1906
16. Revista Preoţilor, Timişoara, 1910-1918
17. Szabad Egyház, Lugoj, 1884-1915
18. Temesvarer Zeitung, Timişoara, 1900-1918

D. Scriptural Editions

- Biblia adecă
Dumnezeias
ca Scriptură, Retipărită după 300 de ani în facsimil și transcriere cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
- Biblia sau
Sfânta
Scriptură, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române cu aprobarea Sfântul Sinod, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
- Noul
Testament, Tipărit pentru prima dată în limba română la 1648 de către Simion Ștefan, mitropolitul Transilvaniei, reeditat după 340 de ani din inițiativa și purtarea de grijă a Preasfințitului Emilian, episcop al Alba Iuliei, Editura Episcopiei Ortodoxe Române a Alba Iuliei, Alba Iulia, 1988.
- Biblia sau
Sfânta
Scriptură,
Septuaginta,
The Holy
Bible,
Taduction
Oecuménique
de la Bible,
La Bible de
Jerusalem, diortosită de Î.P.S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului. Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, EIBMBOR, București, 2003.
volum coordonat de Cristian Bădiliță, Polirom, Iași, 2004.
King James A Authorized Version, Oxford University Press, 1977.
Société biblique française & éditions du Cerf, 1988.
Editions du Cerf, Paris, 1999.

E. General Papers

- Aga, Victor, *Simbolica biblică și creștină. Dicționar enciclopedic (Biblical and Christian Symbology. Encyclopedic dictionary)*, Editura Învierea, Timișoara, 2005.
- Alic, Daniel, *Eparhia Caransebeșului în perioada păstoririi episcopului Miron Cristea (Diocese of Caransebes during Miron Cristea tenure) (1910-1919). Biserică și societate*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca; Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2013.
- Arvinte,
Vasile;
Caproșu
Ioan; Gafton
Alaxandru;
Manea
Laura, *Biblia (The Bible) 1688 I*, Text stabilit și îngrijire editorială de Vasile Arvinte și Ioan Caproșu, lucrare apărută în colecția „Cărți fundamentale ale culturii române”, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2001.

- Arvinte, Vasile;
Caproșu Ioan; Gafton Alaxandru;
Manea Laura; Ursu N.A.,
Barbu, Petru, *Biblia (The Bible) 1688 II*, Text stabilit și îngrijire editorială de Vasile Arvinte și Ioan Caproșu, lucrare apărută în colecția „Cărți fundamentale ale culturii române”, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2002.
- Barbu, Petru, *Istoria sântă a Testamentului Nou (The Holy History of the New Testament)*, Edițiunea II, Edițiunea și tipariul Tipografiei și Librăriei Diecesane, Caransebeș, 1904.
- Barbu, Petru, *Isus Cristos cu cuvintele Sântei Scripturi (Jesus Christ with the words of Holy Scripture)*, Editura proprie – Tipografia Diecesană, Caransebeș, 1902.
- Berényi, Maria, *Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania și Ungaria secolului al XIX-lea (Romanians of Today's Hungary in Romanian press from Transylvania and Hungary on the nineteenth century) (1821-1918). Documente*, Editura Noi, Giula, 1991.
- Bocșan, Nicolae, *Contribuții la istoria iluminismului românesc (Contributions to the history of the Romanian Enlightenment)*, Editura Facla, Timișoara, 1986.
- Braniște, Valeriu, Brătescu, Constantin, *Correspondență (Correspondence)*, volumul III, Ediție îngrijită de Gheorghe Iancu și Valeria Căliman, Editura Minerva, București, 1989.
- Bruce, Frederick, Fyvie, Brusanowski, Paul, *Episcopul Ioan Popasu și cultura bănăeană (The bishop Ioan Popasu and the culture of Banat)* Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1995.
- Bruce, Frederick, Fyvie, Brusanowski, Paul, *The Books and the Parchments (Cărțile și pergamentele)*, Editura Fleming H Revell Co, 1984.
- Brusanowski, Paul, *Reforma constituțională din Biserica Ortodoxă a Transilvaniei între 1850-1925 (Constitutional reform in the Orthodox Church of Transylvania between 1850-1925)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007.
- Călin, Petru, *Tiparul românesc diecezan din Caransebeș (Romanian diocesan pattern in Caransebes)*, 1885-1918, vol. 1, Editura Banatica, Reșița, 1996.
- Cherciu, Viorel Dorel, Cherciu, Viorel Dorel, *Biserica și societate (Church and Society)*, Editura Marineasa, Timișoara, 2003.
- Cherciu, Viorel Dorel, *Biserica în modernitate. Episcopia ortodoxă de Caransebeș (The Church in modernity. Orthodox Diocese Caransebeș) (1865-1889)*, Editura Marineasa, Timișoara, 2004.
- Chirilă, Ioan (coordonator) *Biblie și multiculturalitate. Dinamica granițelor culturale ale Europei determinată de traducerea și circulația textului sacru (Bible and multiculturalism. The dynamics of cultural boundaries of Europe due to the translation and circulation of the sacred text)*, Editura Limes/Presă Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004.
- Cilibia, Constantin, *Biserica și societatea bănățeană în timpul episcopului dr. Iosif Traian Badescu (The Church and Society of Banat during Bishop) (1920-1933)*, Editura Diecezană, Caransebeș, 2012.
- Cosma, Aurel, *Istoria presei române din Banat (The History of Romanian Press in Banat)*, ediția IV-a, Unirea Română, Timișoara, 1932.

- Csobai, Elena, *Românii din Ungaria. Studii de istorie (Romanians in Hungary. History Studies)*, Publicația Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, Editura Dürer Nyomda Kft., Gyula, 2013
- David, Ioan, *Presă și cultură. În secolul al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea (Press and culture. In the nineteenth century and beginning of the twentieth century)*, Ediția a II-a, Editura David Press Print, Timișoara, 2012, pp. 138-139.
- Debucean, Dragoș, *Monografia Bisericii Ortodoxe din Chișoda (The monograph of Orthodox Church from Chișoda)*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2010.
- Gheorghiu, Vasile, *Marele teolog Dr. Iosif Iuliu Olariu (The great theologian Dr. Iosif Iuliu Olariu) (1859-1920)*, Tipografia Glasul Bucovinei, Cernăuți, 1943.
- Grosz, Josef, *Introductio in libros sacros Veteris Testamenti*, Editura Typis Dioecesis Csanadiensis, Timișoara, 1879.
- IDEM, Josef Grosz, *Introductio in libros sacros Novi Testamenti*, Editura Typis Dioecesis Csanadiensis, Timișoara, 1880.
- Gruia, Octavian, *Giroc, Arc peste timp, Monografie (Giroc, over time, Monography)*, Editura Marineasa, Timișoara, 2010.
- Murariu, Ion, Matei, Marius, Ioja, Cristinel, *O istorie a dogmaticii în teologia ortodoxă română de la începuturile învățământului teologic seminarial în limba română la instaurarea comunismului (A history of dogmatics in the Romanian Orthodox theology from the beginning of Seminary Theological education, in Romanian, at the establishment of communism)*, vol. II, Editura Pro Universitaria, București, 2013.
- Jinga, Constantin, *Traducerile Bibliei – câmp deschis (Bible translations - open field)*, Editura Marineasa & Editura Solness, Timișoara, 2007.
- Jumanca, Pavel, *Amintiri. Anii tinereții (Memories. The younger years)*, cuvânt înainte de Nicolae Bocșan, studiu introductiv, note și îngrijire de Laurențiu Ovidiu Roșu, Editura David Press Print, Timișoara, 2011.
- Mătu, Ioan; Corici, Marciana, Corici, Mironică, Mic, Lucian, *Foaia diecezană Caransebeș (The Diocesan Sheet of Caransebeș) (1886-1918). Aspecte socio-culturale (Socio-cultural aspects)*, Editura Helicon, Timișoara, 1999.
- Mircea, Ioan, *Relațiile Bisericii Ortodoxe Române din Banat cu Biserica Ortodoxă Sârbă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (The relations of Romanian Orthodox Church from Banat with Serbian Orthodox Church in the second half of the nineteenth century)*, Presa Universitară Clujeană/Editura Episcopiei Caransebeșului, Cluj-Napoca/Caransebeș, 2013.
- Muntean, Vasile, *Dicționar al Noului Testament (Dictionary of the New Testament)*, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.
- Munteanu, Ioan, *Contribuții la istoria Banatului (Contributions to the History of Banat)*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1990.
- Munteanu, Ioan, *Banatul istoric. 1867-1918. Așezările. Populația, (Historical Banat. 1867-1918. Settlements. Population)*, Vol. 1, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2006.

- IDEM, *Banatul istoric. 1867-1918. Ocupația. Economia, (Historical Banat. 1867-1918. Occupation. Economy), Vol. 2, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2007.*
- IDEM, *Banatul istoric. 1867-1918. Școala. Educația, (Historical Banat. 1867-1918. School. Education), Vol. 3, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2008.*
- Nistor, Ion, *Istoria Bucovinei (History of Bucovina), Editura Humanitas, București, 1991.*
- Olariu, Iuliu, *Manual exegetic la sânta Scriptură a Testamentului nou. Evangheliile după Matei, Marcu și Luca comentate de Iuliu Olariu (The Exegetical Manual of New Testament in the Holy Scripture. Mathieu Gospels of Mark and Luke commented by Iuliu Olariu), volumul I, Sinopticii, Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1894.*
- IDEM, *Evanghelia după Ioan explicată de Dr. Iuliu Olariu (Gospel of John explained by Dr. Iuliu Olariu), Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1897.*
- IDEM, *Explicarea Psalmilor din Ceaslov de Dr. Iuliu Olariu (Explanation of the Psalms of Ceaslov by Iuliu Olariu) Dr., Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1901.*
- IDEM, *Explicarea Epistolelor S. Apostol Pavel către Filipeni, Coloseni (Explaining of the Epistles of Saint Pavel to Philippians, Colossians), 1. 2. Tesaloniceni, 1. 2. Timotei, Tit, Filimon și Evrei, Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1913.*
- IDEM, *Epistolele S. Apostol Pavel către Romani, Corinteni, Galateni și Efezeni comentate de Dr. Iosif Olariu, profesor de teologie (The Epistles of Apostle Paul to the Romans, Corinthians, Galatians and Efeseni commented by Dr. Iosif Olariu professor of theology) , Tipografia Diecezană, Karánsebes, 1908.*
- IDEM, *Scrierile părinților apostolici traduse de Dr. Iuliu Olariu (The writings of the apostolic fathers translated by Dr. Iuliu Olariu) Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1892.*
- IDEM, *Manual de Teologia dogmatică ortodoxă (Orthodox Dogmatic Theology Manual) Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1907.*
- IDEM, *Introducere în cărțile sante ale T.V. și N. de Dr. I. Olariu, profesor de teologie (Introduction to the holy books of T.V. and-N. by Dr. I. Olariu, professor of theology), Lucrare tipărită cu binecuvântarea Preasfințitului Episcop Dr. Elie Miron Cristea, episcopul Caransebeșului, Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1912.*
- IDEM, *Tipicul bisericii ortodoxe orientale. Manual pentru elevii institutelor teologice și pedagogice, (Typikon of Oriental Orthodox Church. Manual for theological students and educational institutes), Tipografia Diecezană, Caransebeș, 1924.*
- Păcurariu, Mircea, *Dicționarul teologilor români (Dictionary of Romanian Theologians), Editura Univers Enciclopedic, București, 1996.*
- Pârvu, Ion, *Biserică și societate în Episcopia Caransebeșului în perioada păstoririi episcopului Nicolae Popea (Church and Society in the Diocese of Caransebeș during tenure of Bishop Nicolae Popea) (1889-1908), Editura Eurostampa, Timișoara, 2009.*
- Petrica, Vasile, *Institutul Teologic Diecezan Ortodox Român Caransebeș (Romanian Orthodox Diocesan Theological Institute of Caransebeș) (1865-1927), Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2005.*

- Rotaru-Dumitreacu, Angela, Rovența, Haralambie, *Școala și societatea din Banat la începutul secolului XX (The school and society in the early twentieth century in Banat)*, Editura Excelsior Art, 2012.
- Roventă, Haralambie, *Epistola întâia către Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel. Introducere și comentariu, (The First Epistle of Paul the Apostle to the Thessalonians. Introduction and commentary)*, Tipografia cărților bisericești, București, 1938.
- Roventă, Haralambie, *Epistola către Efeseni a Sfântului Apostol Pavel. Introducere și comentariu (The Epistle of Paul the Apostle to the Ephesians. Introduction and commentary)*, Tipografia cărților bisericești, București, 1929.
- Rusu, Ioan, *Cuvântare la nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, patronul bisericeii catedrale din Arad (Speech at the birth of John the Baptist, patron of the cathedral in Arad)*, Editura Consistoriului, Arad, 1883.
- Suciu, Ioan Dimitrie, *Monografia Mitropoliei Banatului (The Monograph of Banat Metropolitan)*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1977.
- Suciu, Iustin, *Patimile și moartea Domnului. Armonizarea celor patru Evanghelii cu păstrarea textului evanghelic cu scurte lămuriri (Passion and death of Jesus. Harmonization of the four Gospels with the Gospel text preservation with short explanations)*, Editura Consistoriului, Arad, 1917.
- IDEM, *Ermeneutica biblică sau Știința interpretării Sfintei Scripturi (Biblical Hermeneutics and the science of interpretation of Holy Scripture)*, Editura Consistoriului, Arad, 1932.
- Suciu, Iustin, Grigorie, Comșa, Șipoș, Sorin, *Trei state cinzeci de Pilde pentru predici și alte cuvântări (Three states of Fifty Parables for preach and other speeches)*, Editura Consistoriului, Arad, 1928.
- Tofană, Stelian, *Silviu Dragomir – historic*, ediția a II-a adăugată, prefată de Ioan-Aurel Pop, Editura Universității din Oradea, Oradea-Chișineu, 2009.
- Tofană, Stelian, *Introducere în Studiul Noului Testament (Introduction to the Study of the New Testament) Vol. I, Text și Canon. Epoca Noului Testament*, Presa Universitară Clujeană, Ediția a II-a, revizuită și îmbunătățită, Cluj-Napoca, 2000.
- IDEM, *Introducere în Studiul Noului Testament (Introduction to the Study of the New Testament), Vol. II, Text și Canon. Epoca Noului Testament*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002.
- IDEM, *Iisus Hristos, Arhiereu veșnic, după Epistola către Evrei (Jesus Christ, Priest forever after the Epistle to the Hebrews)*, Presa Universitară Clujeană, Ediția a II-a, revizuită și îmbunătățită, Cluj-Napoca, 2000.
- IDEM, *Simbolism și sacramentalitate în Evanghelia a IV-a: o contribuție la dezvoltarea teologiei ioaneice (Symbolism and sacramentality in the Fourth Gospel: a contribution to the development of Johannine Theology)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003.
- Tofană, Stelian; Negruțiu, Silviu Ioan; Moldovan, Dan Eliodor; Codrea, *Cercetarea noutestamentară românească. Ghid bibliografic (Romanian New Testament research. Bibliographical Guide)*, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, 2004.

- Florin;
Mățăoanu,
Mirela,
Vesa, Pavel, *Episcopia Aradului. Istorie. Cultură. Mentalități (Diocese of Arad. History. Culture. Mentalities) (1706-1918)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2006.
- IDEM, *Episcopii Aradului (The bishops of Arad) 1706-2006*, Editura Gutenberg Univers, Arad, 2007.
- IDEM, *Învățământul teologic de la Arad (Theological Education in Arad) (1822-1948)*, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2013.
- IDEM, *Protopop dr. Gheroghe Ciuhandu (Archpriest dr. Gheroghe Ciuhandu) (1875-1947)*, Editura Arhiepiscopiei Aradului, Arad, 2011.

F. Studies and Articles in religious, historical and cultural journals

- Abrudan,
Dumitru, *O dispută dintre Șaguna și Heliade Rădulescu pe tema traducerii Bibliei (A dispute between Șaguna and Heliade Radulescu on Bible translation)*, în *Revista Teologică*, III, 1993.
- Alic,
Daniel, *Protosinghelul Dr. Iosif Iuliu Olariu și anul școlar 1917-1918 (Archpriest Dr. Iosif Iuliu Olariu and the school year 1917-1918)*, în *Teologie și rugăciune (Dr. Iosif Iuliu Olariu in Theology and Prayer)* Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2009.
- Anania,
Valeriu, *Biblia lui Șerban (Serban's Bible) - monument de limbă teologică și literatură românească în Biblie și multiculturalitate. Dinamica granițelor culturale ale Europei determinată de traducerea și circulația textului sacru*, Editura Limes/Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004.
- Anițoiu,
Dumitru,
Basarab,
Mircea, *Scrierile dr. Iosif Iuliu Olariu (The writings of Dr. Iosif Iuliu Olariu)*, în *Foaia Diecezană*, anul XLVIII, nr. 50, 1933.
- Biblia lui Șaguna (Șaguna's Bible)*, în vol. *Mitropolitul Andrei Șaguna creator de epocă în istoria Bisericii Ortodoxe din Transilvania (Șaguna, vintage creator, in the history of the Orthodox Church in Transylvania)*, Sibiu, 2008.
- Berényi,
Maria, *Influența folclorului asupra literaturii românești din Ungaria în secolul al XIX-lea (Romanian folklore influence on Hungarian literature in the nineteenth century)*, în *Izvorul. Revistă de etnografie și folclor*, Publicația Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria, Giula, Ungaria, nr. 29, 2008.
- Brătescu,
Constantin, *Biblioteca Institutului Teologic Diecezan din Caransebeș (Diocesan Theological Institute Library from Caransebeș)*, în *Altarul Banatului*, XV, nr. 1-3, Timișoara, 2004, p. 109.
- Cioloa,
Dimitrie,
IDEM, *Dintr'un jurnal vechiu (From an old journal)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, LX, nr. 30-31, 29 iulie, 1945.
- Din cele trecute veacuri. Însemnări pe cărțile vechi (Of the past centuries. Notes on old books)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, nr. 5, 28 ianuarie, 1945.
- IDEM, *Din trecutul nostru (From our past)* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVII, nr. 34, 21 august, 1932.
- IDEM, *Icoane Culturale Din trecutul Caransebeșului (Cultural Icons from*

- Caransebeș's past) în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XXXV, nr. 35, 23 august/5 septembrie, 1920.
- IDEM, *Dr. Iosif I. Olariu. Amintiri (Dr Iosif I. Olariu. Memories)*, în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLVIII, nr. 51, 17 decembrie, 1933.
- Constantin, *Săptămâna (The Week)*, în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, LI, nr. 50, 13 decembrie, 1936.
- Traian, *Profesorul septuagenar (The septuagenarian professor) – Dr. Dimitrie Cioloca* în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, LVIII, nr. 3, 14 ianuarie, 1945.
- Corneanu, Cornel, *Dr. Petru Barbu și activitatea sa catehetică (Dr. Peter Barbu and his catechetical work)*, în *Altarul Banatului*, nr. 1-3, 1992.
- Cosma, Sorin, *Viața și opera lui Dr. Iosif Olariu (The life and work of Dr. Iosif Olariu)*, în *Tribuna Graniței*, nr. 3, 1934.
- David, Ioan, *Circulația cărților bisericești din secolul al XVII-lea în Banat (The circulation of religious books of the eighteenth century in Banat)*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, Series Historia, fasc.I, 1972.
- Feneșan, Costin, *Marele teolog dr. Iosif Iuliu Olariu (The great theologian Dr. Iosif Iuliu Olariu)* în *Candela*, Cernăuți, LIII-LIV, 1942-1943.
- Gheorghiu, Vasile, *Silvestru Morariu Andrievici: „Cel mai popular mitropolit al Bucovinei”*, în *Istorie și Contemporaneitate. Profesorului Ion I. Solcanu la a 65-a aniversare*, coordonator Mihai Iacobescu, Editura Junimea, Iași, 2008.
- Hrehor, Constantin, *Presa bisericească de la Arad (1869-1948) (Church press in Arad between 1869-1948)*, în *Altarul Banatului*, anul I (40), nr. 9-10, 1990.
- Lițiu, Gheorghe, *Doctor honoris causa în Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLIV, nr. 29, 21 iulie, 1929.
- Loichița, Vasile, *Science and religion-Conflict or Convergence*, în *Science and Orthodoxy, a Necessary Dialogue*, Seria Știința și Religie, Editura Curtea Veche, Bucharest 2006.
- Petrescu, Macedon, *Creația și Providența în Cartea Psalmilor (The Creation and Providence in the Book of Psalms)*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Iași, anul LXII, nr. 3, 1986.
- IDEM, *Iosif Iuliu Olariu – o jumătate de veac de la moarte (Iosif Iuliu Olariu – half a century from his death)* în *Mitropolia Banatului*, Timișoara, XX, nr. 10-12, 1970.
- Marcu, Grigorie, *Sfânta Scriptură în pom românesc (The Holy Scripture in Romanian tree). 100 de ani de la apariția Bibliei lui Șaguna*, în *Mitropolia Ardealului*, III, nr. 11-12, 1958;
- IDEM, *Profesori de seamă ai învățământului teologic din Caransebeș, pionieri ai teologiei românești (Outstanding teachers of theological education in Caransebes, pioneers of Romanian theology)* în *Vocație și misiune în Biserica lui Hristos. Volum omagial închinat Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma*, Editura Diecezană Caransebeș, Caransebeș, 2009.
- Mic, Lucian, *Cele trei candidaturi ale protosinghelului dr. Iosif Iuliu Olariu pentru ocuparea scaunului de episcop al Caransebeșului (The*

- three applications of Dean Dr. Iosif Iuliu Olariu for occupancy as bishop of Caransebeș*) în *Foaia Diecezană*, Serie nouă, An XV, nr. 5 (171), mai, 2009.
- IDEM, *Cele trei candidaturi ale Protosinghelului Dr. Iosif Iuliu Olariu pentru ocuparea scaunului de Episcop al Caransebeșului* ((*The three applications of Dean Dr. Iosif Iuliu Olariu for occupancy as bishop of Caransebeș*) în *Teologie și rugăciune*, Editura Episcopiei Caransebeșului, Caransebeș, 2009.
- Mihoc, Vasile, *Profesorul de teologie Iosif Iuliu Olariu* (*The Professor of Theology Iosif Iuliu Olariu*), în *Mitropolia Banatului*, anul XXI, nr. 1-3, 1981.
- IDEM, *Actualitatea exegezei biblice a Sfinților Părinți* (*Biblical exegesis news of the Holy Fathers*), în *Revista Teologică*, anul VII (79), nr. 2, 1997.
- Moacă, Aurel, *Teologul Iosif Iuliu Olariu* (*The Theologian Iosif Iuliu Olariu*), în *Foaia Diecezană*, anul XLVIII, nr. 51, 1933.
- IDEM, *Portretul Arhiereului Filaret încadrat în doliu* (*Portrait of Archbishop Filaret framed in mourning*), în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, XLV, nr. 42, 19 octombrie, 1930.
- Moceanu, Ovidiu, *Biblia lui Andrei Șaguna și limba vie a poporului* (*The Bible by Andrei Șaguna and people's living language*), în vol. *Mitropolitul Andrei Șaguna creator de epocă în istoria Bisericii Ortodoxe din Transilvania*, Sibiu, 2008.
- Morariu, Victor, *Din bibliotecile Caransebeșului. Închinare septuagenarului prof. Dr. Dimitrie Cioloca* (*From Caransebeș libraries. Dr. Dimitrie Cioloca septuagenarian worship*) în *Foaia Diecezană*, Caransebeș, LVII, nr. 50-51, 17 decembrie, 1944.
- Munteanu, Ioan, *Comunitatea din localitatea Giroc în contextul realităților din societatea bănățeană de la începutul secolului al XX-lea* (*Giroc's town community in the context of the realities of Banat's society from the early twentieth century*), în volumul *Istorie și cultură în Banat, Lucrările primului simpozion internațional*, Giroc, 1-3 noiembrie 2013, coordonatori: Alin Cristian Scridon și Viorel Dorel Cherciu, Editura Brumar, Timișoara, 2013.
- IDEM, *Intellectualul în viața satului românesc din Banatul istoric la începutul secolului al XX-lea* (*The Intellectual Romanian in the village life from historical Banat in the early twentieth century*), în *Identitate și Alteritate*, III, Presa Universitară Clujeană, 2002.
- IDEM, *Naționalitate și confesionalitate în Banatul istoric la începutul secolului al XX-lea* (*Nationality and confessional in the historical Banat in the early twentieth century*), în *Apulum*, XXXVII/2, 2000.
- IDEM, *Populația Banatului istoric la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea* (*The Historical Banat population in the late nineteenth century and early twentieth century*), în *SIB*, XXVIII-XXIX, 2005.
- IDEM, *Presă timișoreană până la primul război mondial* (*Press of Timisoara until World War I*), în *SIB*, XXIII-XXV, 1999-2001.
- IDEM, *Rețeaua școlară și știința de carte în Banatul istoric la începutul secolului al XX-lea* (*The school network and literacy in the*

- historical Banat in the early twentieth century), în *Studii Bănăţene*, Editura Mirton, 2007.
- IDEM, *Presa timişoreană până la primul război mondial în Studii de istorie a Banatului (The press in Timisoara until World War I in Studies of the history of Banat)*, XXIII-XXIV-XXV, Universitatea de Vest din Timişoara, Facultatea de Litere, Filosofie şi Istorie, Timişoara, 1999-2001.
- IDEM, *Preocuparea lui Iosif Iuliu Olariu pentru perfecţionarea procesului de învăţământ la Institutul Teologic din Caransebeş în Teologie şi rugăciune (Iosif Iuliu Olariu concern for improving the educational process at the Theological Institute of Caransebeş in Theology and Prayer)*, Editura Episcopiei Caransebeşului, Caransebeş, 2009.
- Munteanu, Zeno, *Dr. Iosif Iuliu Olariu*, în *Mitropolia Banatului*, anul XI, nr. 7-12, 1961.
- Neumann, Victor, *Cultura din Banat la începutul Evului Modern ((The culture in Banat in the early Modern Ages). Primul ziar local: Temeswarer Nachrichten*, în *SIB*, XXI-XXII, 2000.
- Nicolaescu, Nicolae, *Scurt istoric al traducerii Sfintei Scripturi în limba română. Primele ediţii ale Bibliei în Biserica Ortodoxă Română, (A Brief history of the Holy Scripture, translation in Romanian. The first editions of the Bible in the Romanian Orthodox Church) în Studii Teologice*, XXVI, nr.7-8, 1974.
- Paica, Vasile, *Recunoştinţă postumă (Posthumous gratitude)*, în *Foaia Diecezană*, Caransebeş, XLVIII, nr. 51, 17 decembrie, 1933.
- Pavel, Eugen, *Biblia în cultura română. Cronologie (Bible in Romanian culture. Chronology) în Apostrof*, nr. 11, 2002.
- Petrica, Vasile, *Un titan al teologiei româneşti: Arhim. Prof. Dr. Iosif Iuliu Olariu (A titan of Romanian theology: Archimandrite Prof. Dr. Iosif Iuliu Olariu) în Istorie şi cultură în Banat*, Coordonatori: Alin Cristian Scridon şi Viorel Dorel Cherciu, Editura Brumar, Timişoara, 2013.
- Pop, Romulus, *Pro memoria*, în *Foaia Diecezană*, Caransebeş, XLVIII, nr. 51, 17 decembrie, 1933.
- Popeangă, Vasile, *Episcopul Ioan Meşianu, organizator şi îndrumător al învăţământului românesc din eparhia Aradului (Bishop Ioan Meşianu, organizer and guide of Romanian education in the diocese of Arad) , în Mitropolia Banatului*, anul XXXIX, nr. 4-6, 1989.
- Popescu, Ionel, *Protosincelul Dr. Iosif Iuliu Olariu -75 de ani de la moartea sa (The Dean Dr. Iosif Iuliu Olariu - 75 years after his death)*, în *Calendarul Românului*, Editura Esotera, Bucureşti, 1995.
- Rezuş, Petru, *Contribuţii teologice bănăţene (Banat theological contributions)*, în *Mitropolia Banatului*, anul XII, nr. 11-12, 1962.
- Scridon, Alin, *Un protopop şi epoca sa. Circularele lui Gherasim Sârb (A dean and era. The circulars of Gherasim Sârb)*, în *Quaestiones Romanicae*. Colocviul internaţional Comunicare şi cultură în România europeană, Ediţia I, Editura Jate Press, Szeged, Ungaria, 2012.
- IDEM, *Structuri confesionale în Timişoara între anii 1867-1918 (Denominational structures in Timisoara between 1867-1918) în*

- Studii și cercetări, Actele Simpozionului „Banatul – trecut istoric și cultural”, Editura ICRV, Zrenianin - Novi Sad, Serbia, 2010.*
- IDEM, *David Voniga – omul vieții spirituale și culturale timișorene (David Voniga – man of cultural and spiritual life in Timisoara). „Revista Preoților” în Istorie și cultură în Banat, Coordonatori: Alin Cristian Scridon și Viorel Dorel Cherciu, Editura Brumar, Timișoara, 2013.*
- IDEM, *Scientific and cultural concerns of Romanian biblical scholar Iosif Iuliu Olariu în Education and continuous education, evaluare facuta de Cambridge Scholars Publishing, CSP, UK, 2014.*
- IDEM, *The Philanthropic Work of Timisoara’s Confessions (1867-1918) în Child & Family Welfare, evaluare realizată de Cambridge Scholars Publishing, CSP, UK, 2014.*
- Suru, Isaia, *Opera protosincelului Dr. Iosif Iuliu Olariu (The work of Archpriest Dr. Iosif Iuliu), în Foaia Diecezană, Caransebeș, XLVIII, nr. 51, 17 decembrie, 1933.*
- Tofană, Stelian, *Tipărituri și ediții critice ale textului sfânt în limba română în Biblie și multiculturalitate. Dinamica granițelor culturale ale Europei determinată de traducerea și circulația textului sacru (Prints and critical editions of sacred text in Romanian Bible and multiculturalism. The dynamics of cultural boundaries of Europe due to the translation and circulation of the sacred text), Editura Limes/Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004.*
- IDEM, *Biblia lui Șaguna sau fenomenul șagunian între actualitate și uitare (Bible of Saguna or the șagunian phenomenon between actuality and forgetting), în In memoriam Mitropolitul Andrei Șaguna (1873-2003), Cluj-Napoca, 2003.*
- IDEM, *Hristologie, sacramentalitate și mariologie în Evanghelia a IV-a, cu specială privire la episodul Cana (Christology, sacramentality and mariologie in the Fourth Gospel the special episode on Cana) (In. 2,1-10) în Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa, XLIV, 1-2, 1999.*
- IDEM, *Cuvântarea despre Iisus „Pâinea vieții”. Repere în teologia ioaneică sacramentală (Sermon about Jesus 'the bread of life'. Highlights in Johannine sacramental theology), în Studia Universitatis Babeș Bolyai, Theologia Orthodoxa, XLV, 1-2, 2000.*
- IDEM, *Itinerariul revelării lui Iisus, în dialogul cu femeia samarineancă, din perspectiva ioaneică (Jesus’ itinerary revelation, in dialogue with the Samaritan woman, the Johannine perspective) (In. 4,1-42), în Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa, XLVIII, 1-2, 2003.*
- IDEM, *The Dimension of Being Unity of the Church in New Testament Terminology”, în Sacra Scripta, Review of the Center for biblical Studies, nr. 2, Cluj-Napoca 2004.*
- IDEM, *Die Beziehung zwischen der lokalen und universalen Kirche im Licht der ekklesiologischen Terminologie des Neuen Testaments, în WUNT 218, Mohr Siebeck, 2008.*
- Tulbure, Gheorghe, *Mitropolitul Șaguna. Opera literară. Scrisori pastorale. Circulare școlare. Diverse (Metropolitan Saguna. Literary work. Pastoral letters. School circulars. Miscellaneous), Sibiu, 1938.*

- Vlad, Constantin, *Iosif Olariu și strana biserici (Iosif Olariu and the church pew)*, în *Foaia Diecezană*, anul XLVIII, nr. 51, 1933.
- Voniga, David, *Cartea neamului lui Isus Christos și Providența divină (The book of the genealogy of Jesus Christ and Divine Providence)* în *Supliment de Crăciun la Revista Preoților*, Timișoara, II, 1911, nr. 36, 25 decembrie 1911/7 ianuarie, 1912.
- IDEM, *Limbile de foc (The tongue of fire)* în *Revista Preoților*, Timișoara, III, nr. 20, 13/26 mai, 1912.
- IDEM, ... *Și a venit vremea, când poporul, care era întră întunec, a văzut lumină mare. Și lumina – era Christos! (...And the time has come, when the people that was in darkness saw great light. And light - was Christ!)* în *Revista Preoților*, Timișoara, II, 1911, nr. 36, 25 decembrie 1911/7 ianuarie 1912.
- IDEM, *Nașterea bisericei (The birth of the church)* în *Revista Preoților*, Timișoara, IV, nr. 22, 2/15 iunie, 1913.
- IDEM, *Christos a înviat! Când va învia și dreptatea?(Christ is risen! When will rise the justice?)* în *Revista Preoților*, Timișoara, II, 1911, nr. 11, 10/23 aprilie 1911.
- IDEM, *Răsplata muncii? (Work reward?)*, în *Revista Preoților*, Timișoara, I, nr. 11, 17/30 aprilie, 1910.
- IDEM, *Învierea (The resurrection)* în *Revista Preoților*, Timișoara, I, nr. 11, 17/30 aprilie, 1910.
- IDEM, *Păstorii (The shepherds)* în *Revista Preoților*, Timișoara, IV, 1913, nr. 51-52, 25 decembrie 1913/7 ianuarie 1914.
- IDEM, *Praznicul iubirii (The Feast of love)* în *Revista Preoților*, Timișoara, I, 1910, nr. 36, 25 decembrie 1910/7 ianuarie 1911.
- IDEM, *Oscar Wilde și sfântul apostol Pavel (Oscar Wilde and Saint Apostle Paul)*, în *Supliment de Crăciun la Revista Preoților*, Timișoara, I, nr. 36, 25 decembrie/7 ianuarie, 1910.